

Nieuwe regeling
personenvennootschappen

Hoog tijd voor modernisering

Op 15 juni presenteert de Werkgroep Personenvennootschappen een rapport en een wetsvoorstel voor een nieuwe regeling voor de personenvennootschappen. Professor Martin van Olffen, voorzitter van de werkgroep, legt uit waarom nieuwe wetgeving hard nodig is.

TEKST Wilma van Hoeflaken | BEELD Truus van Gog

De huidige wettelijke regeling voor de personenvennootschap is sterk verouderd en voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd, stelt Van Olffen, notaris bij De Brauw Blackstone Westbroek en hoogleraar Ondernemingsrecht aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. De huidige wet stamt uit 1838 en is nauwelijks herzien. De regeling is verspreid uitgewerkt in diverse wetten en aangevuld met rechtspraak en juridische literatuur. 'Er zijn zoveel lacunes', zegt Van Olffen. 'De afgelopen tien of twintig jaar zie je in de praktijk, maar ook in de rechtspraak, veel zaken waar vragen op komen die niet duidelijk te beantwoorden zijn. Daarvoor moet je naar de rechter. Soms zijn dat procedures tot aan de Hoge Raad toe. Dat kost veel tijd en geld.' Als voorbeeld noemt hij een recent arrest van de Hoge Raad over de aansprakelijkheid van een vennoot die toetreedt tot een bestaande vennootschap onder firma (vof). 'Die procedure duurde vele jaren en geeft nog geen duidelijkheid voor de positie van de persoon die toetreedt tot een maatschap. Er was wel rechtspraak van lagere rechters, maar die ging verschillende kanten op.'

INITIATIEVEN

Eerder zijn er twee initiatieven ondernomen om de wettelijke regeling van de personenvennootschap te vernieuwen. De eerste poging was in de jaren vijftig van de vorige eeuw, met het voorontwerp-Van der Grinten voor titel 7.13 van het (nieuw) Burgerlijk Wetboek (BW). De tweede poging vond deze eeuw plaats. Dat wetsvoorstel werd in december 2009 met algemene stemmen aangenomen door de Tweede Kamer, maar sneuvelde in de Eerste Kamer. In december 2011 trok de minister van Veiligheid en Justitie het wetsvoorstel in. 'In dat wetsvoorstel waren veel onderwerpen opgenomen volgens het poldermodel, met veel compromissen', aldus Van Olffen. Het bedrijfsleven, onder andere VNO-NCW, gaf te kennen geen behoefte te hebben aan deze wet. Voor de minister was dit aanleiding de stekker er uit te trekken. 'Dat was sneu', zegt Van Olffen. 'Ik heb daarna personen bij elkaar gebracht die in die periode actief betrokken waren bij de discussie over het wetsvoorstel. Ja, natuurlijk ook VNO-NCW. Met zo'n breed samengestelde groep moet je toch kunnen voorkomen dat er weer links en rechts van alles moet veranderen en dat er iets komt wat niemand wil.'

ÉÉN REGELING

De werkgroep wil één wettelijke regeling. Nu is de wettelijke regeling voor de personenvennootschap neergelegd in verschillende wetten. Zo vindt de maatschap haar basis in Boek 7A BW en vinden de vof en de commanditaire vennootschap (cv) een uitwerking in het Wetboek van Koophandel. Op de personenvennootschap is het algemene vermogensrecht bij wijze van aanvullend recht van toepassing. Van Olffen stelt: 'Een zo verspreide regeling draagt niet bij aan de kenbaarheid en het gebruik van de personenvennootschap.'

Een ander uitgangspunt is het elimineren van niet-effectieve regels en het verminderen van administratieve lasten. Ook een gebalanceerde bescherming van crediteuren is een uitgangspunt. Van Olffen: 'Dat betekent onder andere meer duidelijkheid over de aansprakelijkheid van vennoten tijdens het bestaan van de vennootschap en bij toe- en uitreden. Is het redelijk als vennoten bij toetreding onbeperkt aansprakelijk zijn voor alles wat in het verleden gebeurd is?'

Ook het beperken van rechtsonzekerheid en het faciliteren van de behoefte van de nationale en internationale praktijk zijn uitgangspunten, evenals het handhaven van de mogelijkheid van fiscale transparantie. 'Straks kan de personenvennootschap rechtspersoon worden, maar de vennoten blijven naast de vennootschap aansprakelijk en blijven als hoofdregel persoonlijk belast voor de winst. Nieuw zijn ook de mogelijkheden van beperkte aansprakelijkheid voor beroeps-

‘Wat is voor ondernemend Nederland het best?’

beoefenaren en fusies of splitsingen van personenvennootschappen.’
In het voorwoord van het rapport wordt opgemerkt dat over diverse onderwerpen pittige discussies gevoerd zijn. ‘Binnen en buiten de werkgroep bestaan verschillende visies op onderwerpen als rechtspersoonlijkheid, aansprakelijkheid en de beperking daarvan, nut en noodzaak van wettelijke regelingen voor reorganisaties, en handhaving van de indeling in vennootschappen zoals we die nu kennen’, zegt Van Olffen. Hij merkt op dat een ideale regeling die recht doet aan de wensen van iedereen simpelweg niet beschikbaar is. ‘De werkgroep heeft op verschillende onderwerpen een keuze moeten maken, waarbij andere alternatieven ook denkbaar waren geweest.’

RECHTSPERSOON

Hoe zit het met nut en noodzaak van de notariële tussenkomst bij de totstandkoming van een rechtspersoon? Dat is volgens Van Olffen een voorbeeld van een onderwerp waarover verschillend wordt gedacht. Voor de totstandkoming van een rechtspersoon is de tussenkomst van de notaris noodzakelijk, behalve bij het Europees economisch samenwerkingsverband en de informele vereniging. Voor een personenvennootschap hoeven ondernemers niet naar de notaris. Maar in het voorstel van de werkgroep staat de mogelijkheid dat de openbare maatschap, vof of cv een rechtspersoon wordt. ‘Volgens de een moet je in dat geval naar de notaris, want anders kan

er geen rechtspersoon tot stand komen. Volgens de ander compliceer je het gebruik van die rechtspersoon met de verplichting om naar de notaris te gaan’, zegt Van Olffen. ‘Die argumenten zet je tegenover elkaar. Wat is voor ondernemend Nederland het best? Dat was een discussie.’ Hij geeft aan dat de notaris als deskundige bij uitstek zijn adviserende rol bij de personenvennootschap tot uitdrukking kan brengen. ‘Een al dan niet verplichte tussenkomst van een notaris voor het ontstaan van een rechtspersoon is daarbij niet relevant.’ De mogelijkheid dat de vof een rechtspersoon wordt, biedt veel voordelen, merkt hij op. ‘Het lost een probleem op dat nu vaak voorkomt.’ Als voorbeeld noemt hij drie mensen die samen een vof beginnen. In de vof worden zaken in eigendom verkregen. Eenvoudige zaken, zoals meubilair en machines. Maar ook ingewikkelde zaken, zoals een kantoorpand. Een van de vennoten vertrekt. Een paar jaar later wordt het kantoorpand verkocht en moet het geleverd worden. De vertrokken vennoot is inmiddels overleden. Zijn echtgenote en kinderen zijn de erfgenamen. Zij moeten meetekenen als het pand verkocht wordt. ‘Iedere keer als een vennoot uit- of toetreedt, moeten er allerlei handelingen plaatsvinden ten aanzien van het eigendom van zaken. Dat wordt in de praktijk nogal eens vergeten. Dat leidt tot complicaties. Dit probleem los je op als je die personenvennootschap rechtspersoon kunt laten zijn.’

COMMENTAAR

Tijdens het congres ‘Naar een nieuwe regeling voor de personenvennootschappen’ presenteert de werkgroep het voorstel voor een nieuwe regeling. ‘Daar spreken vooral deskundigen die niet betrokken waren bij dit voorstel’, zegt Van Olffen. ‘Zij kunnen kritische noten naar voren brengen.’ Het voorstel is inmiddels besproken met de Commissie Vennootschapsrecht, een adviescommissie van de minister van Veiligheid en Justitie. Het commentaar van deze commissie is verwerkt in het voorstel. Van Olffen verwacht ook nog commentaar van andere commissies. Waar nodig kunnen deze commentaren, evenals reacties tijdens het congres, verwerkt worden in het voorstel. Van Olffen roept daarom nadrukkelijk ook het notariaat op naar het congres te komen en te participeren in de discussie. Inschrijven kan nog steeds. Het is de bedoeling dat de werkgroep het voorstel later dit jaar aanbiedt aan de minister van Veiligheid en Justitie. ‘Dan ligt er een plan van een breed samengestelde werkgroep, dat geconsulteerd is in de maatschappij. We zullen de minister vragen daar een wet van te maken’, zegt Van Olffen. ‘Dat gaat natuurlijk niet van de ene dag op de andere, maar ik verwacht dat de wet over een jaar of twee in werking treedt.’ ■

.....
Inschrijven voor het congres?
Zie www.ru.nl/cpo/symposia
.....